

ՀՊՏՀ ԵՎ ՀՊՄՀ ԳՐԱԴԱՐԱՆՆԵՐ

(համեմատական վերլուծություն)

Բանալի բառեր՝ գրադարան, գրադարանային վիճակագրություն, գրադարանների պատմություն, գրադարանային կրթություն:

Keywords. library, higher educational institutions, library statistics, libraries history, library education

1988 թ. հունվարի 1-ի տվյալներով Հայաստանը եղել է Խորհրդային Միության ամենակարգացող երկրներից մեկը, քանի որ ընթերցողների թիվը հատում էր մեկ միլիոնի սահմանը: Մեծ պահանջարկ էր ներկայացնում գրադարանավարի մասնագիտությունը:

Այսօր Հայաստանում ընթերցողների թիվը եռակի անգամ քիչ է: Սա պարզ է դառնում վիճակագրական տվյալներից, որոնք ամեն տարի Հայաստանի ազգային գրադարանը տրամադրում է հանրությանը¹: Այդ տվյալները վերցվում են ՀՀ Վիճակագրական վարչության բազայից և հնարավորինս ամբողջական ներկայացնում են ՀՀ տարածում գործող գրադարանների ընդհանուր թիվը, գրականության տացքը, ընթերցողական կազմը և այլն: Բացի սրանից, Հայաստանի ազգային գրադարանի Բիբլիոթուսը տարվա կտրվածքով լինում է գրեթե բոլոր մարզերի և գյուղական համայնքների գրադարաններում՝ տրամադրելով նոր գրականություն: Այցերի ընթացքում պարզ է դառնում, թե ինչ «տխուր» վիճակ է տիրում հատկապես գյուղական գրադարաններում: Առկա են բազմապիսի խնդիրներ, որոնց լուծումը հնարավոր է ուսումնասիրություններ անցկացնելու դեպքում:

Այսօր գրադարանային համակարգում վիճակագրական լուրջ ուսումնասիրություններ, ցավոք, չեն անցկացվում: Յուրաքանչյուր գրադարան փորձում է իր խնդիրները լուծել ինքնուրույն՝ իր բյուջեի, աշխատակազմի գործունեության հիմքի վրա: Այս առումով ավելի շահավետ պայմաններում են գտնվում հատկապես բուհական գրադարանները, որոնք ֆինանսավորվում են տվյալ բուհական համակարգի կողմից: Որոշ գրադարաններ կարողանում են գտնել լուծումներ, իսկ մի մասն էլ այդպես մնում է խնդիրների հորձանուտում: Հուսով ենք, որ մի օր

¹ Տես «Հայաստանի գրադարանները: Վիճակագրական վերլուծություն» գրքույկի ամենամյա հրատարակությունները:

գրադարանային մարքեթինգը ամուր հիմքերի վրա կկանգնի, ինչը հնարավորություն կտա համակարգային փոփոխություններ կատարել գրադարաններում:

Դիտարկենք երկու բուհական գրադարան:

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ
ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆ**

Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարանի գրադարանը հիմնադրվել է 1975 թ. հոկտեմբերին՝ բուհի հիմնադրման հետ միաժամանակ: Գրադարանի առաջին վարիչն է եղել Դոնարա Փալանջյանը, 1994 թվականից գրադարանը ղեկավարել է Վեներա Ավալյանը, իսկ 2013 թվականից գրադարանի տնօրենն է Արմինե Հովհաննիսյանը: Երևանի պետական համալսարանից ստացած ոչ հարուստ ֆոնդը (մոտ 40.000 միավոր) տարիների ընթացքում համալրվել է դասագրքերով, գեղարվեստական գրականությամբ, գիտական ամսագրերով, ատլասներով, բառարաններով. այժմ այն կազմում է մոտ 180.000 միավոր: Հիմնադրման տարիներին գրադարանը սպասարկել է մոտ 1000 ընթերցողի, այժմ գրադարանը ունի 7000 ընթերցող՝ ուսանողները և պրոֆեսորադասախոսական կազմը: Գրադարանը սպասարկում է միայն համալսարանի աշխատակազմին և ուսանողներին, յուրաքանչյուր աշխատանքային օր, ժամը 09⁰⁰-17⁰⁰: Գրադարանն ունի իր կայքը, ուր տեղադրված է ամփոփ տեղեկատվություն գրադարանի մասին, ինչպես նաև արտացոլված են գրքերի գրառումների էլեկտրոնային տարբերակները, թվային ռեսուրսները: 2008 թ. հունվարին ՀՊՏՀ կենտրոնական մասնաշենքից գրադարանը տեղափոխվել է համալսարանի նորակառույց թիվ 5 մասնաշենք:

Գրադարանի ֆոնդերի համալրման հիմանական աղբյուրը գնումներն են, նվիրատվությունները և բաժանորդագրությունը: Ֆոնդերում պահպանվող գրականության գերակշիռ մասը՝ մոտ 160.000 միավոր, ուսումնական ձեռնարկներ են, դասագրքեր, գիտական աշխատություններ: Գրադարանում կա նաև գեղարվեստական գրականություն, բառարաններ, ատլասներ:

Գրադարանն այսօր համալրվում է 25 անուն թերթերով և ամսագրերով: Ընթացքի մեջ են էլեկտրոնային գրադարանի և էլեկտրոնային գրացուցակի համալրման աշխատանքները, որոնք հնարավորություն կտան ոչ միայն պահպանել գրքային ֆոնդը, այլև լավացնել սպասարկման որակը: Գրադարանում են պահվում ՀՊՏՀ-ում գործող մասնագիտական խորհրդում պաշտպանված ատենա-

խոսություններն ու դրանց սեղմագրերը, ինչպես նաև այլ բուհերում պաշտպանված սեղմագրերի օրինակները:

Գիտակցելով ժամանակակից գրադարանների դերն ու նշանակությունը, զուգակցելով աշխատանքի ավանդական և նոր մեթոդները՝ գրադարանն իրագործում է ֆոնդերի շարունակական համալրում՝ օգտագործելով էլեկտրոնային ռեսուրսները, համագործակցում է համալսարանի այլ ստորաբաժանումների, ամբիոնների, այլ համալսարանների հետ, փորձում է գտնել սպասարկման նոր, նաև ուսանողների հետ հետադարձ կապի ձևեր:

Գրադարանի բաժիններն են՝

1. Համալրման բաժին
2. Սպասարկման բաժին
3. Գրապահոց

Համալրման, մշակման և մատենագրության բաժնում կազմակերպվում է գրքային ֆոնդի համալրումը, համապատասխան մատյաններում գրանցվում են նոր գրքերը, կազմվում և խմբագրվում են քարտարանները, ելնելով գրադարանային դասակարգման պահանջներից՝ կատարվում է գրքերի մշակում, վերահսկվում է գրքի շարժը գրապահոց, գրանցվում են ընթացիկ մամուլի ստացումները, վերահսկվում է հին, ակտավորված գրականության դուրսգրումը: Կազմվում և բուհի համապատասխան ստորաբաժանումներին են ներկայացվում թերթերի, գիտական ամսագրերի, տեղեկատու հրատարակությունների ցանկը: Այս բաժնում են կատարվում էլեկտրոնային գրացուցակի, սեղմագրերի և ընթացիկ մամուլի մասնագիտական հրապարակումների քարտարանների ստեղծման աշխատանքները:

Սպասարկման բաժինը կատարում է ընթերցողների գրանցում, իրականացնում է գրադարանային սպասարկումը, ուղղորդում է ընթերցողին դեպի գրացուցակներ, գրապահոցից պատվիրված գրականությունը հանձնում է ընթերցողին: Սպասարկման բաժնի մեջ են մտնում ընթերցասրահները, որոնցից յուրաքանչյուրը նախատեսված է առանձին խմբի աշխատանքների կազմակերպման համար: Գեղեցիկ կահավորված, լուսավոր ընթերցասրահներն ամեն օր սպասարկում են շուրջ 50 ուսանողների, դասախոսների և բուհի այլ ստորաբաժանումների աշխատակիցների: Ընթերցասրահները համալրված են համակարգիչներով, ինչն

ինչն ընթերցողներին հնարավորություն է տալիս օգտվել համացանցից, էլեկտրոնային գրադարանից, ծանոթանալ օրվա մամուլին: Գրադարանում գործում են Մուշեղ Ադոնցի անվան գիտական և երեք ուսանողական ընթերցասրահներ: Եվս մեկ ընթերցասրահ գործում է Քանաքեռ-Զեյթուն համայնքում գտնվող Ինֆորմատիկայի և վիճակագրության ֆակուլտետում:

Գրապահոցում է պահվում գրադարանի գրքային ողջ ֆոնդը: Համալրման բաժնից ստացված գրականությունը դասակարգվում է ըստ գիտության ճյուղերի և դասավորվում գրադարակների վրա այբբենական կարգով: Այս բաժնում գրքերի պահպանման համար ստեղծված են հակահրդեհային և սանիտարահիգիենիկ պայմաններ: Ընթերցողների մուտքը գրապահոց արգելված է :

Յուրահատուկ է ՄԱԿ-ի անկյունը: Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարանի ՄԱԿ-ի գրականության անկյունը բացվել է 2013 թ. ապրիլին ՄԱԿ-ի Հանրային տեղեկատվության վարչության երևանյան գրասենյակի և ՀՊՏՀ միջև կնքված համագործակցության համաձայնագրի շրջանակներում: Այն տեղակայված է ՀՊՏՀ գրադարանի գիտական ընթերցասրահում: ՄԱԿ-ի հրատարակությունների ֆոնդը այսօր ներառում է ավելի քան 850 միավոր անգլերեն, հայերեն և ռուսերեն լեզուներով: Մշտապես թարմացվող և համալրվող ՄԱԿ-ի գրականությունը պարունակում է նյութեր ՄԱԿ-ի արժեքների, գլոբալ օրակարգի, մարդու իրավունքների, տարածաշրջանային խնդիրների, սոցիալական քաղաքականության, տնտեսական համագործակցության, ժողովրդագրական գործընթացների քաղաքացիական հասարակության զարգացման, շրջակա միջավայրի պահպանության և այլ խնդիրների վերաբերյալ: Համալսարանը ՄԱԿ-ի անկյունը օգտագործում է նաև ՄԱԿ-ի հետ կապված մշակութային, կրթական և այլ միջոցառումների կազմակերպման համար:

ՄԱԿ-ի անկյան պատասխանատուն է Նաիրա Անդրյանը:

Միջանցքում տեղակայված են քարտարանները, որոնցով կատարվում է սպասարկումը: Կա գրքերի առանձին ֆոնդ, որը ընթերցասրահից դուրս չի սպասարկվում: Եթե տվյալ գիրքն անհրաժեշտ է ուսանողին, ապա սկանավորվում է և տրամադրվում էլեկտրոնային տարբերակով: Միջանցքում տեղադրված են հատուկ ցուցափեղկեր, որոնց մեջ ներկայացված են նոր գրքերն ու ամսագրերը: Կան նաև առանձին անկյուններ, ուր ներկայացված են ամսագրեր՝ առձեռն օգտվելու համար: Գրադարանը համալրվել է նոր տեխնոլոգիայով, ընթերցասրահներում տեղադրված են համակարգիչներ և հնարավորություն՝

ԲՈՒՀԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆՆԵՐ

համացանցից օգտվելու համար: Կազմակերպվում են համար: Կազմակերպվում են տարաբնույթ միջոցառումներ՝ ներգրավելով թե՛ համալսարանի անձնակազմին, թե՛ ուսանողներին:

Ներկայացնենք մի քանի վիճակագրական տվյալներ, որոնք ներկայացնում են 2014-2015 թթ գրադարանի ընթերցողների թիվը, տացքը և այլ մանրամասներ:

№	Ցուցանիշներ	2014թ.	2015թ.	Տարբերություն
1	2	3	4	5
1	Ընթերցողների թիվը	8053	8200	+147
2	Հաճախումների թիվը	160530	325000	+164470
3	Գրքային ֆոնդի քանակը	183.087	185.992	+2905
4	Համալրված գրականության քանակը			
	Անուն, միավոր	267/178 0	311/2233	+44/+453
5	Տացք			
ա.	Գրքային հրատարակություն	145120	445940	+300820
բ.	Չհրատ .նյութեր/ատենախոս.,ամսագր	75	100/320	+25/+320
գ.	Էլ.սպասարկ./գրքեր, այլ ռեսուրսներ/	-	38	+38

ԲՈՒՀԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆՆԵՐ

6	Նվիրատվության կարգով ստացվել է			
	Անուն	240	26	-214
	Միավոր	474	250	-224
7	Ստացվել է օտարալեզու գրակ.			
	Անուն /նվեր/	110	5	-105
	Միավոր	330	15	-315
8	Ստացվել է պարբերական հրատ.			
	Անուն	22	27	+5
	Այդ թվում՝ հայկական պարբ. հրատ.	15	17	+2
	Անուն / 5 օտարալեզու/	-	5	+5
9	Գրադարանի աշխատողների թիվը	17	20	+3
	Այդ թվում 1-ից 5 տարվա աշխատանք. ստաժ	16	18	+2
10	Ֆինանսական միջոցների ստացում			
	Այդ թվում՝ բուհի միջոցներից	-	1.500768	+1500768
	Պետական բյուջեից	-	-	-
	Այլ եկամուտներ	-	-	-
	Դրամաշնորհ	-	-	-

Համալրված գրականության մեջ կարևոր են նվիրատվությունները, որոնք 2014թ. Կազմել են 240 անուն կամ 474 միավոր: Մնացածը ձեռք է բերվել

գնումների միջոցով: Գրադարանի ֆինանսական աղբյուրը բուհն է, որն էլ տրամադրում է համապատասխան գումարը:

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ
ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆ**

Խաչատուր Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի գրադարանը հիմնադրվել է 1922 թ.' 190 կտոր գրականության ֆոնդով: Նորաստեղծ գրադարանին Հանրային գրադարանը (հետագայում՝ Ալ. Մյասնիկյանի անվան, ներկայումս՝ ՀՀ ազգային գրադարան) և Երևանի պետական համալսարանը տրամադրել են շուրջ 4000 օրինակ գիրք: Առաջին գրադարանապետը եղել է Մուշեղ Գասպարյանը, որի ջանքերով Սբ. Էջմիածնի Մատենադարանից բերվել է ևս 1000 օրինակ հայագիտական և պատմագիտական գրակա

նություն: Նա գործուղվել է Մոսկվա, հանդիպել Ն. Կ. Կրուպսկայայի հետ և խնդրել գրադարանը պարբերաբար համալրել տպագիր արտադրանքով: 1937-1939 թթ. գրադարանը ներառվել է գրադարանների այն ցուցակի մեջ, որոնք ստանում էին անվճար և վճարովի արտադիր օրինակներ Մոսկվայի և Երևանի գրապալատների միջոցով:

Մանկավարժական համալսարանի տնօրեններն են եղել.

Դուխիկ Մովսիսյանը՝ Մոսկվայի կուլտուրայի ինստիտուտի գրադարանային ֆակուլտետի շրջանավարտ (մինչև 1961 թ.): Նրա օրոք գրքային ֆոնդը հասել է 134.000 միավորի:

Ադրինե Աբեյանը՝ ՀԽՍՀ վաստակավոր գրադարանավար (1961-1995 թթ.):

Տիգրան Հովհաննիսյանը (1995-2009 թթ.):

Տիգրան Պետրոսյանցը (Տիգրան Հայազնը) (2009-ից):

1972 թ. գրադարանն ուներ 400.000 կտոր գրականություն: 2011 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ գրադարանն ունեցել է ավելի քան 630.000 օրինակ գիրք, որից 325.000-ը՝ ուսումնական, 240.000-ը՝ գիտա-տեղեկատվական, 65.000-ը՝ գեղարվեստական:

Գրադարանն ունի 24 օրինակ հնատիպ, ավելի քան 3000 արժեքավոր գիրք, 768 նախախորհրդային հայկական ամսագիր: Գրադարանի մատենագրության բաժնում պահվում է 702 ատենախոսություն և 758

սեղմագիր: Գրադարանը ստանում է 17 անուն թերթ ու 82 անուն գիտատեսական ամսագիր:

Գրադարանի ընթերցողների սպասարկումն իրականացվում է երկու արձնեմենտների, ընթերցասրահի, գիտական կաբինետի միջոցով, զգալի տեղ է հատկացվում էլեկտրոնային տեղեկատվությամբ ապահովմանը գիտական կաբինետում տեղակայված և համացանցին միացված համակարգիչների միջոցով:

Գրադարանի գրքային ֆոնդի հարստացումը կատարվում է հիմնականում համալսարանի միջոցներով, ստանում են նաև բազմաթիվ նվիրատվություններ:

ՀՊՄՀ գիտական գրադարանը ստեղծվել է 1922 թ-ի սեպտեմբերի 30-ին:

Գիտական գրադարանը բաղկացած է հետևյալ բաժիններից.

- * սպասարկման,
- * համալրման և մշակման,
- * գրապահոցի,
- * մատենագիտության,
- * համակարգչային ծառայությունների և ավտոմատացման:

Գիտական գրադարանն ունի նաև հումանիտար գրականության, բնագիտամաթեմատիկական գրականության և մամուլի սպասարկման ընթերցասրահներ:

Գրադարանից օգտվելու իրավունք ունեն ՀՊՄՀ պրոֆեսորադասախոսական կազմը, ասպիրանտները, հայցորդները, ուսանողները, ավագ դպրոցի ուսուցիչները և աշակերտները, այլ ԲՈՒՀ-երի դասախոսները և ուսանողները, քաղաքացիները, գիտական գրադարանի «Պատվո ընթերցողները»:

Ընթերցողական տոմսը ընթերցողին իրավունք է տալիս, տնօրինության կողմից սահմանված կարգով, օգտվելու գիտական գրադարանի ծառայություններից: Այն տրվում է որոշակի ժամկետով՝ կախված ընթերցողի համալսարանական կարգավիճակից. բակալավրիատի ուսանողների համար՝ չորս տարի, մագիստրատուրայի ուսանողների համար՝ երկու տարի, ասպիրանտների և հայցորդների համար՝ երեք տարի, պրոֆեսորադասախոսական կազմի ներկայացուցիչների համար՝ նրա հետ կնքած պայմանագրի տևողությամբ, այլ ԲՈՒՀ-երի ներկայացուցիչների, քաղաքացիների համար՝ մեկ տարի, «Պատվո ընթերցողների» համար՝ անժամկետ:

Գրադարանն ունի <http://mankavarzh.do.am> էլեկտրոնային կայքը: Մուտք գործելով կայքի «Գրապահոց» բաժնի հետևյալ հասցե՝ [www. armunicat. am](http://www.armunicat.am): 8991 / ARMA, ընթերցողը կարող է փնտրել իրեն հետաքրքրող գիրքը՝ նշելով կամ նրա վերնագիրը, կամ հեղինակի անունը, հրատարակման տարեթիվը,

ԲՈՒՀԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆՆԵՐ

տեղը, գրքի թեմատիկան, ձևաչափը, ճշտել որ գրադարանում կա տվյալ գիրքը և կատարել էլեկտրոնային պատվեր: Էլեկտրոնային քարտարանում մուտքագրված է մոտ 1,5 միլիոն միավոր գրականություն:

Ներկայացնենք մի քանի վիճակագրական տվյալներ, որոնք ներկայացնում են ը2014-2015թթ գրադարանի ընթերցողների թիվը, տացքը և այլ մանրամասներ:

№	Ցուցանիշներ	2014թ.	2015թ.	Տարբ.
1	2	3	4	5
1	Ընթերցողների թիվը	21287	21313	+26
2	Հաճախումների թիվը	1201627	1328338	+126711
3	Տացքը	3124212	3825198	+70098 6
4	Գրքային ֆոնդի քանակը	606613	517496	-89117
5	Համալրված գրականության քանակը			
	Միավոր	7778	10883	+3105
	Էլեկտր.տարբ.գրականության փոխանցում տացք-	950000	1599821	+649821
	Ուսան. եւ ընթերց. առաքվել է էլ. գիրք	-	12000	+12000
6	Նվիրատվության կարգով ստացվել է			
	Միավոր	7311	10596	+3285
7	Ստացվել է օտարալեզու գրականութ.			
	Միավոր	158	264	+106
8	Ստացվել է պարբերական հրատարակ.			
	Անուն	42	43	+1
	Այդ թվում՝ հայկական պարբ. հրատ.			

ՔՈՒՀԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆՆԵՐ

Թղթային, քանի որ ավելի հեշտ է ուսումնասիրություն կատարելը:

Ընթերցավարի սպասարկման ձևը արդյո՞ք նշանակություն ունի Ձեզ համար

Իհարկե, քանի որ բարեհամբույր վերաբերմունքը միշտ էլ հաճելի է:

Ընթերցասրահի արտաքին պայմանները արդյո՞ք նպաստում են, որ հաճախեք այս ընթերցասրահը:

Ոչ, սակայն հաճելի է աշխատել հարմարավետ պայմաններում

Խորհուրդ կտա՞ք Ձեր ընկերներին ընթերցելու համար հաճախել այս ընթերցասրահ:

Այո, իհարկե:

Ի՞նչը կփոխեիք այս ընթերցասրահում:

Կարծում եմ՝ ոչինչ էլ չեմ փոխի:

Ին՞չն է Ձեզ դուր գալիս այս ընթերցասրահում:

Լռությունը

ՀԱՐՑԱԹԵՐԹԻԿ ԸՆԹԵՐՑԱՎԱՐԻ ՀԱՄԱՐ

Սեռը իգական

Տարիքը 39

Կրթությունը բարձրագույն

Մասնագիտությունը գրադարանավար

Ապրելու վայրը Երևան

Հաճույքով եք աշխատում ընթերցասրահում:

Այո, ուսանողների հետ շփումը շատ հետաքրքիր է:

Քանի՞ ընթերցող է այցելում ընթերցասրահ մեկ օրում:

Շուրջ 70 ընթերցող:

Ինչքա՞ն է մեկ օրվա սպասարկված գրականության տացքը:

85-90 միավոր:

Ինչպիսի՞ գրականություն է ընթերցվում ավելի շատ՝ մասնագիտական, թե՞ գեղարվեստական:

Մասնագիտական, քանի որ բուհական ընթերցասրահ է:

Պահանջված գրականությունն ամբողջությամբ բավարարվու՞մ է, իսկ եթե ոչ՝ ի՞նչ եք անում:

Հիմնականում բավարարում է, իսկ հակառակ դեպքում օգտվում ենք էլեկտրոնային աղբյուրներից:

Ուղղակի ընթերցելու համար հաճախում են գրադարան:

Այո

Ընթերցանության ո՞ր տեսակն են նախընտրում՝ էլեկտրոնային, թե թղթային:

Երկու տեսակն էլ նախընտրում են:

Ընթերցասրահի արտաքին պայմանները արդյո՞ք նպաստում են, որ հաճախեն այս ընթերցասրահը:

Այո, հատկապես տեխնիկական հագեցվածությունը:

Ընթերցողական ո՞ր տարիքն է գերիշխում:

17-21 տարեկանները:

Ին՞չը կփոխեիք՝ նոր ընթերցողներ գրավելու համար

Ներկայումս բոլոր աշխատանքներն ուղղված են սպասարկման որակի բարձրացմանը:

Հարցումների միջոցով պարզ դարձավ, որ երկու գրադարաններում էլ գերակշռում է ընթերցողների երիտասարդ տարիքը, ՀՊՏՀ գրադարանի ընթերցասրահ հաճախում է յուրաքանչյուր օր շուրջ 80 ընթերցող, սպասարկվում է մոտ 90

միավոր գրականություն, մինչդեռ ՀՊՄՀ գիտական գրադարանը սպասարկում է օրական շուրջ 150 ընթերցողի, ավելի քան 250 միավոր գրականություն: Պարզ դարձավ, որ երկու գրադարաններում էլ ընթերցվում է ավելի շատ մասնագիտական գրականություն, ինչը պայմանավորված է բուհական գրադարան լինելու հանգամանքով, գեղարվեստական գրականություն ավելի շատ ընթերցվում է ՀՊՄՀ գրադարանում: Ընթերցողները նախընտրում են ընթերցանության թղթային տարբերակը, չնայած էլեկտրոնային ռեսուրսները ևս օգտագործվում են, ընթերցավարի սպասարկման ձևը նշանակություն չունի, ընթերցասրահի արտաքին պայմանները նպաստավոր են: Պարզ դարձավ նաև, որ ընթերցասրահները անընդհատ համալրվում են նոր տեխնոլոգիաներով և նոր գրականությամբ:

Ամփոփելով՝ նշենք, որ Հայաստանի Հանրապետության երկու խոշոր բուհերի գրադարաններն ունեն ժամանակակից բոլոր հնարավոր պայմանները, ֆինանսական հնարավորությունները՝ ընթերցողների սպասարկումը բարձր

մակարդակով կազմակերպելու համար: Ի տարբերություն Տնտեսագիտական համալսարանի գրադարանի՝ ՀՊՄՀ գիտական գրադարանը հիմնվել է ավելի վաղ: Սակայն այսօր այս երկու գրադարանները կանգնած են հավասարազոր հորիզոնականների վրա:

2015 թ. ՀՊՍՀ գրադարանի ֆոնդը կազմել է 185.992 միավոր, մինչդեռ ՀՊՄՀ գրադարանի ֆոնդը՝ 517.496 միավոր, ինչն անհամեմատ ավելի մեծ է: ՀՊՍՀ գրադարանը 2015 թ. սպասարկել է 8200 ընթերցողի, ինչը կազմել է 325.000 հաճախում, մինչդեռ ՀՊՄՀ գրադարանը սպասարկել է 21.313՝ գրանցելով 1.328.338 հաճախում: Երկու գրադարաններն էլ սպասարկում են ուսանողներին և պրոֆեսորադասախոսական կազմի ներկայացուցիչներին, ՀՊՄՀ գրադարանը սպասարկում է նաև ավագ դպրոցի աշակերտներին և ուսուցիչներին:

Երկու գրադարաններն էլ տեխնիկապես հագեցած են, համալրված համակարգիչներով: ՀՊՍՀ գրադարանն ունի սքանավորման սարքավորում, ինչը հնարավորություն է ընձեռում տեղում թվայնացնել գրքերը՝ ընթերցողի սպասարկումն ավելի արագ ու որակյալ կազմակերպելու համար:

Երկու գրադարաններն ունեն էլեկտրոնային կայքեր, ինչը հնարավորություն է տալիս ընթերցողին ստանալ ամփոփ և ամբողջական տեղեկատվություն երկու գրադարանի գործունեության, էլեկտրոնային պաշարների ու սպասարկման, կազմակերպվող միջոցառումների, նորությունների մասին:

Ընթերցասրահներն ունեն նպաստավոր բոլոր պայմանները՝ ընթերցանությունը ճիշտ և արագ կազմակերպելու համար: Ընթերցասրահներում, ինչպես նաև միջանցքներում առկա է առձեռն ֆոնդ, հիմնականում հանրագիտարաններ, բառարաններ, նոր ստացված գրականությունը:

Գրադարանի ֆոնդերի համալրման հիմնական աղբյուրը գնումներն են, նվիրատվությունները և բաժանորդագրությունը: Ֆոնդերում պահպանվող գրականության գերակշիռ մասը ուսումնական ձեռնարկներ են, դասագրքեր, գիտական աշխատություններ: ՀՊՄՀ գրադարանում հարուստ է նաև գեղարվեստական գրականությունը:

Գրադարանները համալրվում են ժամանակակից թերթերով և ամսագրերով: ՀՊՍՀ գրադարանում առանձնացված է նաև ՄԱԿ-ի անկյունը, ուր գերակշռում է օտարալեզու գրականությունը: Երկու գրադարաններում էլ ընթացքի մեջ են էլեկտրոնային գրադարանի և էլեկտրոնային գրացուցակի համալրման

աշխատանքները, որոնք հնարավորություն կտան ոչ միայն պահպանել գրքային ֆոնդը, այլև լավացնել սպասարկման որակը:

MAYA GRIGORYAN
SUMMARY

In our days, unfourtunetly, serious studies are not conducted in the library system. Each library tryes to solve its problem on its own, based on its budget and staff. In this respect, more favorable conditions are especially university libraries funded by the university system. University libraries carry out the digitization of library resources and are major trends for higher level service.